บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ แหล่งความรู้ที่มีอยู่มากมายช่วยให้มนุษย์สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา ทั้งจากการอ่าน การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิชาการตลอดจนการทำงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้แก่บุคลากรในทุกองค์กร และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลหรือองค์กรประสบความสำเร็จในระยะยาว ในอนาคตความรู้จะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นแต่ละองค์กรจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาความรู้เพื่อให้บุคลากรมีความสามารถในการเรียนรู้ได้เร็วกว่าคู่แข่งขัน การจัดโครงสร้างการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะได้นำความรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในเวลาที่ต้องการ นอกจากนี้ฐานนความรู้ยังช่วยให้องค์กรสามารถปรับขนาดขององค์กรให้เหมาะสมได้ เพราะความรู้และความเชี่ยวชาญต่าง ๆที่อยู่ในตัวบุคคลนั้นจะถูกนำมาเก็บไว้ในฐานความรู้ และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า "ความรู้คือพลัง" แนวคิดเรื่องการจัดการความรู้จึงกลายเป็นสิ่งสำคัญที่หลายองค์กรได้แสวงหาความได้เปรียบจากการใช้ความรู้และมองว่าความรู้เป็นสิ่งที่ไม่สูญหายไปจากองค์กร โดยมีเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบที่ช่วยในเรื่องการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (นฤมล พฤกษศิลป์ และพัชรา หาญเจริญกิจ. 2543 : 60-71)

องค์กรทางการศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาความรู้ให้แก่มนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า และเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมที่นานาประเทศนำไปปฏิบัติและกำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ประเทศต่างๆได้ใช้นโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญเพื่อการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาของชาติ เนื่องจากโลกอนาคตมีแนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) โดยเน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงมี

ความจำเป็นที่จะต้องปรับระบบการพัฒนาความรู้เพื่อรองรับสิ่งที่เปลี่ยนไปของโลกไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. 2548 : 15-20)

เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยในเรื่องการจัดการความรู้ให้เป็นระบบและเป็นที่นิยมนำมาใช้เป็นเครื่องในการจัดการความรู้ขององค์กรในปัจจุบัน คือ เว็บบล็อก (WebBlog) ซึ่งเป็นเว็บเพจที่ทำหน้าที่คล้ายกับไดอารี่หรือสมุดบันทึกประจำวันแบบออนไลน์ โดยผู้ใช้งานสามารถเขียนเรื่อง บทความ เหตุการณ์ประจำวัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆเก็บเอาไว้ในเว็บบล็อก ซึ่งผู้สร้างสามารถจำกัดกลุ่มคนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่เขียนได้ตามต้องการ ประโยชน์ของเว็บบล็อกนั้นมีด้วยกันหลายอย่างซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้ 1) ใช้สร้างฐานข้อมูลความรู้ แชร์ข้อมูล เหตุการณ์ เรื่องราว บทความเพื่อให้ผู้อื่นได้เปิดอ่าน 2) เพื่อแสดงเรื่องราวความคิดเห็นในเรื่องที่ผู้เขียนสนใจ หรือชื่นชอบ 3) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสบการณ์กับผู้อ่านท่านอื่น และผู้อ่านก็สามารถแสดงความคิดเห็นในส่วนที่ต้องการได้อีกด้วย 4) เป็นส่วนรวบรวมความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยแยกเป็นหมวดหมู่ 5) ผู้ใช้งานสามารถใช้ค้นหาเรื่องราวที่สนใจได้ตามต้องการ (เสมอ เริงอนันต์. 2549 : 34-36)

มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตและถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้การปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของบุคลากรจะเกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามขึ้น โดยมอบหมายให้รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ เพื่อให้บุคลากรได้ตระหนักถึงการมีความรู้ การใช้ความรู้ ตลอดจนการถ่ายทอดและการแบ่งปันความรู้ ซึ่งจะช่วยธำรงรักษาองค์กรให้มีความมั่นคง และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้สนับสนุนโดยการส่งบุคลากรเข้าร่วมการสัมมนากับองค์กรภายนอกเกี่ยวกับการจัดการความรู้ เช่น สถาบันการเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยมหาสารคามยังไม่ได้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลความรู้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นของตนเองอย่างเป็นทางการ

ปัจจุบันหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบฐานข้อมูลความรู้มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้นำข้อมูลความรู้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามไปจัดเก็บไว้กับผู้ให้บริการเว็บบล็อกภายนอกมหาวิทยาลัย จากการศึกษาสภาพปัญหาของการจัดเก็บข้อมูลความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามจากแบบสัมภาษณ์ของงานวิจัยนี้พบว่า การนำข้อมูลความรู้ไปฝากเก็บผู้ให้บริการภายนอกมหาวิทยาลัยก่อให้เกิดอุปสรรคในการบริหารจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย ได้แก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1) ลักษณะของเว็บไซต์ผู้ให้บริการภายนอกมหาวิทยาลัย ได้ออกแบบการบันทึกข้อมูลเป็นลักษณะเว็บส่วนบุคคลไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในบันทึกข้อมูลความรู้ของหน่วยงานหรือองค์กรในลักษณะของเว็บสถาบัน ที่อนุญาตให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการบันทึกข้อมูลความรู้ของตนและแสดงความความเห็นต่อความรู้ที่ปรากฏได้ 2) การเข้าสู่เว็บไซต์ผู้ให้บริการภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อการบันทึกและค้นหาข้อมูลไม่สามารถทำผ่านระบบอินทราเน็ตได้ เนื่องจากคอมพิวเตอร์แม่ข่ายที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลตั้งอยู่ภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นผลให้การจัดการความรู้ต้องหยุดชะงักในขณะระบบอินเตอร์เกิดปัญหาไม่สามารถใช้งานได้ 3) การบันทึกข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลผู้ให้บริการภายนอกมหาวิทยาลัย ต้องใช้เวลาค่อนข้างนานและช้า 4) เว็บไซต์ผู้ให้บริการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่นิยมใช้งานไม่สนับสนุนการบันทึกข้อมูลผ่านโปรแกรมประเภทบล็อกโพส 5) เนื่องจากเว็บผู้ให้บริการภายนอกมหาวิทยาลัย มีผู้ใช้งานจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหากับข้อมูลความรู้โดยข้อมูลถูกโจมตีจากไวรัสคอมพิวเตอร์และสแปมแวร์ (วิชิต ชาวะหา และคณะ. 2550 : สัมภาษณ์)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาระบบฐานข้อมูลความรู้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อใช้เป็นแหล่งเก็บรวบรวมความรู้ของบุคคลากรไว้ในฐานข้อมูลความรู้ โดยใช้รูปแบบของบล็อก ในการพัฒนาระบบจัดการฐานข้อมูลความรู้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อให้การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีระบบจัดการความรู้ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาการจัดเก็บข้อมูล เพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาข้อมูล ลดค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณและบุคลากรในการบริหารจัดการความรู้ และเพื่อพัฒนาให้มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่เข็มแข็งทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลความรู้มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สามารถบันทึกข้อมูลผ่านโปรแกรมเขียนบล็อกได้
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของฐานข้อมูลความรู้ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อฐานข้อมูลความรู้ที่พัฒนาขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัยนี้ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเฉพาะฐานข้อมูลความรู้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการพัฒนาใช้วิธีการตามวงจรชีวิตการพัฒนาระบบฐานข้อมูล (Database Life Cycle : DBLC) โดยดำเนินการเฉพาะ 4 ขั้นตอนแรก คือ
   1.1 การวิเคราะห์ความต้องการ
   1.2 การออกแบบ
   1.3 การสร้างฐานข้อมูล
   1.4 การทดสอบฐานข้อมูลและการประเมินผลฐานข้อมูล
2. ความสามารถของระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นสามารถทำงานได้ ดังนี้
   2.1 สามารถจัดเก็บข้อมูลความรู้ได้
   2.2 สามารถจัดกลุ่มข้อมูลความรู้ได้
   2.3 สามารถแก้ไขข้อมูลความรู้ได้
   2.4 สามารถลบข้อมูลความรู้ได้
   2.5 สามารถค้นหาข้อมูลความรู้ได้
   2.6 สามารถรายงานข้อมูลความรู้ที่ได้จากการค้นหาได้อย่างถูกต้อง
   2.7 มีระบบจัดการสิทธิผู้ใช้งานฐานข้อมูล
3. ซอฟแวร์ที่ใช้ในการสร้างฐานข้อมูลในงานวิจัย ประกอบด้วย
   3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา (Tools) โปรแกรม Wordpress
   3.2 ระบบปฏิบัติการใช้ระบบปฏิบัติการ Microsoft Windows
   3.3 พัฒนาด้วยภาษา PHP
   3.4 ระบบจัดการฐานข้อมูลใช้ MySQL
   3.5 โปรแกรมคอมพิวเตอร์อื่น ๆ ได้แก่ Photoshop , EditPlus , Dreamweaver

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาฐานข้อมูล หมายถึง วิธีการจัดการกับข้อมูลอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของวงจรการพัฒนาระบบฐานข้อมูล (Database Life Cycle : DBLC) โดยดำเนินการเฉพาะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีระบบการจัดการฐานข้อมูลความรู้ของตนเองและมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลความรู้ที่เหมาะสมกับหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY